

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

In genere Illuminatiuo, & Vnitiuo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

re ex occasione nata, licitum arbitror, atque adeo utile, omnis tamen assentandi, vel minima est fugienda suspicio. Nec probo si crebro suos Auditores appellet Dominos, vel Dominas etiam si tales non desint, quia communem populi multitudinem videtur parui facere, cum tamen, huius maior sit pars; præterquam quod nescio quid vanitatis in ea repetitione significatur, quare satius, fore putarem, si eos, ut communiter Apostoli vocant Fratres, & Christianos, & Charissimos, ac dilectos appellet.

In via Illuminativa Progressus, & Virtutes inculcanda.
Cap. XXXIX.

Non existimet se ritè suo munere functum, Christi legatus, si id solum curet, ut à scelere peccatores deterreat; sed intelligat, sibi acriter enitendum esse, ut conuersos ad Deum, in spiritali vita, vltèrius prouehat. D. Bas. docet munus esse Prædicatoris, ut quos conuertit meliores efficiat. D. Paulus distinguit duplex doctrinæ genus, Alterum vocat elementa exordij sermonum Dei, & comparat lacti puerorum cuiusmodi est doctrina de pœnitentia, de peccati turpitudine. Alterum vocat sermonem Iustitiæ, cum agitur (ut ait Caiet.) de progressu in via Dei iam cœpta, vel ut Ansel. exponit. de perfectione, & quidem sicut paruulis oportet lac prouidere, ita ætate prouectis cibus solidus dandus est, ut crescant, & sicut magni est momenti, peccatores mouere, ut à peccato abstrahantur; Ita ad Dei gloriam, ad Ecclesiæ ædificationem, ad animarum beneficium res est magni ponderis, ut à voluptatibus auulsi proficiant, hoc autem munus ad concionatorem maxime pertinet, sicut enim in naturalibus à pueritia ad iuuentutem fit progressus; ab hac ad maturiorem ætatem. Ita gratia illud sibi propositum habet, quod de Christo scriptum est, proficiebat ætate, gratia, & sapientia. & sicut in disciplinis, qui docent à primis rudimentis ad grauiores Scientias, discipulos promouere student. Ita doctorem Ecclesiasticum, & populi Christiani magistrum oportet idem omnino præstare; ut lac incipientibus præbeat, solidiorem cibum prouidentibus exhibeat: lege Chrysof. qui copiose probat ad consequendum regnum cælorum non satis esse à malitia liberari non retrocedendo, contra Deum, sed opus esse multo virtutum lucro, ac prouentu, & affert ad hoc multa similia, de brauio

Prudentia in via Illuminativa. Lib. Mor. sent. defin. 70.

Heb. c. 5. & 6.

Ad progressum prouocandi homines.

Ser. de vir. & vit. 10. 3

nio, de famulo, cui non est satis ut non furetur, non inebrietur, nisi etiam diligenter Dño ministret, sic debet agricola, vineam excolere, & inter mēbra, verbi gratia, manus, non solum nihil mali alijs inferre membris, sed omnibus pro sua parte inservire debet. Cæterum naturalis hominum conditio ea est, ut stimulis vrgeri debeant cum ipsa natura depravata sit, & hominum sensus in malum pronus, gratia vero etsi satis proponit alliciat, mouet, non tamen ea sola ad persuadendum vritur Deus, sed etiam hominum ministerio. Itaque qui ad hoc vocati sunt munus, viam virtutis ingredientibus, quasi calcaria, adhibere debent; Nec enim (inquit Nazianz.) ad augendum animi robur leue momentum ijs affert oratio, qua ad virtutis stadium accinguntur. Ad hunc autem profectum, poterit aliquando generatim, adhortari suos auditores ex his, aut similibus locis. Primus est virtutis ipsius splendor, & honestas maior. Secundo gratia diuina natura, qua ad instar solis suam solet semper lucem augere, & calorem iuxta illud. Iustorum semita, quasi lux splendens crescit vsque ad perfectum diem. Tertio gaudium quod Angeli, & beati ex hoc ipso recipiunt, ut docet Bern. sicut enim gaudent de peccatore penitentiam agente, ita de proficiente magis.

In laud. S. Cypr.

Loci qui valent ad progressum suadendum.

Prou. 4. Serm. 2. in vig. Nat. Domini.

Epist. ad Demet. 8.

Eccl. 24.

Matth. 5.

Philip. 3.

Quarto ea est hominum conditio, & natura, ut ad maiora inclinet semper, & numquam contenta acceptis, spe alitur continente, & secunda præteritorum inhiat futuris. Hieronym. ex terrenorum bonorum cupiditate vrget, qua semper ad maiora impellitur animus multorum, & a fortiori, in spiritualibus fieri debere docet. Si homines in omni arte, non solum primordia, sed etiam augmentum, atque adeo perfectionem assequi conantur, cur non magis, in hac vita spirituali professione, qua de ipsa hominis Christiani perfectione agit? ut possit noster Orator cum Paulo dicere, Adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. Quinto ipsemet Deus hoc nobis bonum maxime optat, ut ex scripturis apparet Hieronym. affert verba Ecclesiastici. Qui edunt me adhuc esurient, & qui bibunt me adhuc sitient, vnde colligit in hac vita, semper esse famem, & esuriam Iustitiae non autem satietatem; & affert illud Christi; Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam huc etiam refert quatuor animalium apud Ezechielem progressum, sine regressu, & Paul. qua retro sunt obliuiscens ad anteriora me extendo. Sexto exemplum Christi, qui ad maiora semper nobis conferenda beneficia, progressus est, & plures, ac maiores

res labores subeundos vsque ad mortem. Septimo tot san-
 ctiorum exempla inter quos clamat Paulus, Charitas Christi
 urget nos. Octauo, quia hoc modo magnos nobis merito-
 rum thesauros, & præmiorum opes comparamus. Denique,
 Nono propter principium illud certissimum, doctrinamque Pa-
 trum, quod tanquam axioma celebratur, in via Dei non pro-
 gredi, perinde esse, ac retrogredi, & eum qui non proficit, de-
 ficere. Verba sunt Bern. alludentis ad schalam Iacob, nec stan-
 tem legi Angelum, nec sedentem, aut ascendas necesse est, aut
 descendas si attentas stare ruas necesse est, & subdit, minimè
 bonus est, qui melior esse non vult, & vbi incipis nolle fieri
 melior, ibi etiam desinis esse bonus. Theodorus. Abbas
 affert similitudinem nauiculæ, quæ contra impetum flumi-
 nis nauigat, quam necesse est, remorum impulsione, ac vir-
 tute brachiorum ad superiora impellere, aut remissis mani-
 bus in præceps pronò amne reuocari. Lege Aug. in Psal. 69.
 Secundo præter eas materias quas in via purgatiua diximus
 quæ etiam huic viæ conuenire possunt, qua parte, magis ani-
 mos præmuniunt ne in culpas easdem relabatur, huius viæ
 magis propria sunt. Mysteria Incarnationis, ac Passionis
 Christi, crebro in memoriã reuocanda.

Ipsè Christus debet esse panis quotidianus, Paulus palam
 testatur se prædicare Christum, & nihil aliud scire nisi Christum;
 Validius autem hæc mysteria mouent auditores, si distincte
 cum suis adiunctis, quam si generaliter solum proponantur,
 Sæpè etiam hic sermo futurus est, de Dei prouidètia in iustos,
 misericordia, iustitia, longanimitate, de eius in nos singulari
 amore, de innumeris erga nos collatis beneficijs, deque eius
 perfectionibus, vt ad illius amorem, & obedientiam homi-
 nes incitentur. Hortandi sunt sæpè omnes tum ad frequen-
 tem vsum sacramentorum, idque cum reuerentia, & mentis
 deuotæ affectu, Tum ad vsum orationis, quæ voce fit, & Me-
 ditationum, Ad ieiunia, & aliquas corporis afflictationes.
 loquatur sapius de laudibus continentia, & castitatis in om-
 ni statu, vt ad eam virtutem omnes inflammet, sicut Dæmon
 ad turpia infligat, & naturæ corruptæ peruersitas, & pessimè
 consuetudinis exempla trahunt. De omni genere virtutum,
 oratori nostro agendum erit quas alibi summatim enumera-
 uimus. Præmia, & pœnas quasi duo calcaria, quæ ex utroque
 latere vrgeant, frequenter admoueat. Præcepta Dei singul-
 latim commendare, & diligenter enucleare studeat. Ad con-

Epif. 253.
 ad Abb. Ga-
 rinum.
 Coll. 6. c. 14
 Cass.

Materiæ ad
 viam illumi-
 nationem per-
 tinentes.

He. 10. 12
 121

ad Rom. 12
 121

cor-

cordiam, & consensionem mutuam, & fraternam charitatem, recurat etiam contra dissidia, & mutua odia, quæ facile oboriri solent. Beatissimæ Virginis peculiarem reuerentiam, ac deuotionem inculcet, afferendo, quæ ad eius cultum valeant, quo in genere exempla plurimum valent. Vtile admodum erit ad erudiendos diuersos hominum status descendere, vt alibi à me dictum est. Multas adhuc inferius adijciemus admonitiones, quæ huic viæ sunt satis accommodatæ. In his verò, & alijs omnibus sigillatim, vsum, & praxim aperire oportet, vias adiumentaue in promptu habere, per quæ ad has virtutes peruenitur, & impedimenta tolluntur, nam Concionator, qui vniuersè tantum ad virtutes hortatur; nec indiuiduas earum rationes, aut praxim explicat: similis est (ait Plutarchus) his qui lucernam emungunt, oleum autem non apponunt. Signa autem proficientis ponit Epictetus: neminem reprehendere, neminem laudare, neminem accusare, nihil de se ipso prædicare, quasi aliquid sit, aliquid sciat, cum ab aliquo laudatur secum ipse deridet laudatorem, si reprehenditur non defendit se.

Sapius eadem de re loquendum. . . Cap. XL.

Tertio illud vero non probamus, quod aliqui faciunt, qui semel in anno de vna aliqua re loquuntur, neque de ea amplius verba faciunt, tanquam illo die, omnia dixerint, vel vnus ille sermo perfectè vitium correxerit, vel virtutem induxerit, cum tamen certum sit, illud, gutta cauat lapidem non bis, sed sæpè cadendo, sic nec medicus, vbi perseverat morbus vnico medicamento contentus est, qua similitudine vtitur Chrysofost. Illud in fine addens eadem dicere mihi non molestum, vobis autem tutum: Etenim medici eadem sæpè medicina vtuntur, & nos eadem vestris auribus instillare, in memoriã ducere non cessabimus. Certum est Sanctos Patres ad eandem malas consuetudines extirpandas, sapius orationem retulisse, crebro eandem pias, & Christianas actiones inculcasse. Si necessitatibus auditorum compatiatur, etiam sæpè repetita, videbuntur noua, & nouo spiritu, atque etiam cum gaudio repetentur Aug. Nonne (ait) accidere solet, cum loca quædam ampla, & pulchra, vel vrbiũ, vel agrorum, quæ iam nos sæpè videndo, sine aliqua voluptate præteribamus, ostendimus eis, qui nunquam viderunt, vt nostra delectatio in eorum nouitatis delectatione renouetur? & tãtò magis, quanto

*In Enchr.
cap. 72.*

*Ho. 50. in
Iob.*

*Exempla san-
ctorũ Patrũ.*

*Cap. 12. de
Cathec.
rud.*

quantò illi sunt amiciores, quia per amoris vinculum, in quantum in illis sumus, intantum, & nobis noua fiunt, quæ vetera fuerunt, & subdit August. si vicos Ciuitatis vsitatissimos cum benefica hilaritate transimus, quando alicui forte qui errando laborauerat, demonstramus viam, quanto alacrius, & cum gaudio maiore in doctrina saluari, etiam illa, quæ propter nos retexere non opus est perambulare debemus, cum animam miserandam, & erroribus sæculi fatigatam, per itinera pacis, ipso, qui nobis eam præstitit, iubente deducimus?] quam sæpe contra auaros quam sæpe contra prauam iurandi consuetudinem inuehitur Chrysofomus? Nec debet Concionatorem pudere, si eadem bis, terque ac crebrius repetat, si vrgeat, necessitas, cum, & Paulus, & Christus Dominus id fecerint; si non pudet auditores quæ dicta sunt non seruare, cur debet Orator erubescere si eadem dicat? neque debet esse molestum cum Paulo dicere. Eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum, vobis necessarium, Egregie Chrysof. de eisdem rebus continuè commonefacere non dicentis, sed audientium est crimen, continuè indigentium disciplinæ præceptis, ex quo aduertimus animam nostram in hoc esse terræ dissimilem; terra namque semel accepto semine, mox profert fructum, neque indiget altera ratione in anima nostra non ita vsu venit, sed frequenter & summa cū diligentia in ea serendum est, vt semel saltem fructum afferat. iterum Chrysof. Non quiescimus (ait) quin eadem frequenter, & hortemur, & admoneamus: In sæculi certaminibus non oscitantes, & supinos, sed strenuos, & vltro se periculis obijcientes, vniuersi hortantur, & plaudunt spectatores, illos enim alios, ac si de eorum victoria penitus desperent taciti missos faciunt, hic de omnibus, etiam cadentibus, si voluerint, bene sperare licet] nec timendum ne nauseam faciat iterata admonitio, nam variam habet supellestem, & quodammodo infinitam, scriba diligens, & doctus in Regno Cælorum id est Euangelicus magister, ita vt possit de thesauro suo noua & vetera proferre & eadem nouis semper scripturæ locis, similitudinibus, exemplis exponere, nec deerint occasiones, quæ apte, & tempestiuè, tractari res ostendant. Aliquando etiam digressionem vtili vteretur, ex ipsa temporis, locorum, & personarum occasione nata, nec timeat sibi vitio dari, quod vnâ rem tractans ad aliam digrediatur, satis enim opportunè loquitur Ecclesiastes, cum necessaria loquitur temporis, ac personis etiam si per digressiones id fiat, præsertim cum breues sunt, & non

Y y omni-

Occasiones
non
habentur

Ad Pbi-
lip. 3.
Hom. 5. ad
pop. Ant.

Hom. 13.
in Ioan.

Digressiones
quando cum
fructu fiunt.

omnino à proposito aliena. Planè satis ille fungitur officio suo, si videns animarum iacturam, quæ digna sunt correptione, & admonitione, opportunè, atque etiam importunè, vt Paulus ait, afferat: Qui sermones Sanctorum Patrum legerit animaduertet, hanc eos optimam regulam tenuisse, nec hominum quorundam minus spiritualium iudicia formidasse, qui non tam fructum in Concionibus spectant, vel animarum lucrum, quam aurium pruritus sectantur. Certè non oportet sapere plusquam oportet, A sanctis Patribus discamus quid sit verè & secundum Deum sapere, Illud hic admonendum postremò oratorem nostrum in mentem venit, vt pro nata occasione reuocet Auditoribus in memoriam aliquid faciendum, sicuti, cum proxima est aliqua celebrior solennitas præcedente hebdomada, ad futurum diem festum, deuote sanctèque celebrandum, eos pareret. Ad Sacramentum confessionis, & Sacrosanctæ Eucharistiæ, cæteraque Christianæ religionis pia opera. Quando aliqua populi Christiani, vel Ecclesiæ sanctæ vrget necessitas vt Deo per orationes negotium commendent. Cum aliqua grassatur publica calamitas, Inde sumat Concionator occasiõem, cum maiori spiritus fernore, vitia arguendi & peccatores ad salutarem penitentiam inducendi, & Sacramentorum frequentem vsum; Ita seruabit illud Spiritus Sancti optimum consiliũ;

Occasiones non prætermittendæ.

Paret ad futuram solennitatem.

In publica calamitate.

Prou. 9.

Lib. 3. contra Epist.

Parm. c. 2.

Cap. 5.

Ezech. 33.

Tbo. 51. super Matt.

per Matt.

Da sapienti occasiõem & addetur ei sapientiã. Constat namq; experientia certa, facillimum esse eo tempore, animos quo uolueris trahere, præsertim si talis sit dicentis oratio, vt rei grauitas ob oculos exponatur, & præsens periculum ritè & cum affectu obijciatur; Cui rei etiam testimonium reddit August. Tunc ait aures humiles præbet emendanti sermoni, calamitas auditorum faciliusque in gemitus confitendi quàm in murmura resistendi afflicta corda compellit.] In Concil. Paris. hæc habentur cum prædicatores sine cessatione Populo Dei prædicare necesse sit, iuxta illud clama ne cesses, tunc maximè id præstandum quando ira Dei contra Populum meritis exigentibus grassari prospexerint, iuxta illud quod per Ezech. Dominus loquitur terra cum induxero super eos gladium Chrysof. ostendit doctrinam & consolationem sacerdotis semper opportunam esse maximè autem tempore persecutionis.

In Via

In Via vnitua opera perfectionis docenda.

Cap. XXXXI.

Cum Christus Dominus, ac legislator noster in mundum adueniens, legem Euangelij prædicauerit, longè quacunque alia lege perfectiorem, & tanto nobiliorem non modo naturali, sed & Mosaica, quanto nobiliorem vt Paulus docet honorem habet Dominus seruo, Christus Mose: & partes concionatoris sint ex Christi mandato per mundum vniuersum prædicare Euangelium omni Creaturæ: Conciones Christianas nõ solum ad purgationem peccatorum tendere oportet, & inde ad illuminationem circa malos habitus expugnandos, & veterem hominem exuendum & induendum nouum qui secundum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis, sed etiam transcendere ad perfectionem Euangelicam, & tertiam viam, quæ vnitua dicitur. Itaque debet Euangelicus doctor non solum præceptorum obseruationem, sed etiam consiliorum docere, & ad ea promouere animos, & ad perfectum mundi, & secularium rerum contemptum adducere. Primum quia hoc instrumento diuini verbi, ac prædicationis Euangelicæ vitur Deus ad excitanda multorum corda, vt sæculo, eiusque vanitatibus & amori renuncient, qua se totos cum maiori libertate ac perfectione Christi famulaturæ dedicent, vel in eo statu quem tenere possunt, etiam domi suæ, vt multæ Virgines, Clerici, Viduæ, etiam coniugati faciunt, vel in statu vitæ religiosæ longè præstantiori, & maioris meriti secundum se, quam sit vita communis. Quare concionator inter alias materias, quas cum Dei gloria, & fructu animarum tractare potest illa est inter præcipuas, vt ad mundi odium, & secularis vitæ contemptum inducantur aliqui iuvenes, ac puellæ & alij quos Deus elegit, vt illud verbum capiant de quo Christus dixit, non omnes capiunt verbum hoc, sed quibus datum est a patre meo. Sicut, & Paulus facit. De Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus vt sim fidelis, Alligatus es vxori noli quærere vxorem. Quæ in re, duo erunt ex occasione tractanda, Primo mundi pericula, peruersæ consuetudines, peccata tam multa, & grauias, sollicitudines quibus anguntur homines huius sæculi, vel in emptione villæ, vel in bouum emptorum probatione, vel in vxore cum qua conuolant, quæ sunt tria maxima salutis æternæ impedimenta.

Y. y 2 à Chri-

Prudentia in
Via vnitua.Cõsilia Chri
sti proponen
da in Cõcio
nibus.

Matt. 19.

I. Cor. 7.

Mundi Vanitas, & peric.

à Christo in parabola quadam predicata, dominandi scilicet ambitio, quæ plures periculorum occasiones suggerit, & curarum quæ hominem à cœna Dei distrahunt, & lucrandi, ac pecuniarum cupiditas, quam Paulus radicem omnium malorum non dubitauit vocare, qualis est vita omnium, qui terrenis bonis inhiant, multis peccandi periculis exposita, emendo, vendendo contrahendo, semper inquieta, semper turbulenta, & tertio sollicitudo eorum, qui vxorem habent, siue eos intelligamus, qui voluptati operam nauant, quæ Platoni dicitur esca malorum, siue ad literam intelligamus statum eorum qui matrimonio sunt alligati, rectè quidem, ac licitè, sed innumeris familia curis, vxoris, liberorum ac rerum terrenarum molestijs expositi. Secundò ex altera parte religiosa vita quietem, & felicitatemque cum sese offert occasio tractabit, inter quam, & vitam coniugatorum, eam ponere potest differentiam quam Bern. statuit, quod Religiosi periculosum præsentis sæculi pelagus ponte transeunt, quod iter, & breuius, & facilius, & tutius est, At coniuges, Vado transmittunt, laboriosum profus, & periculosum ait Bern. habentes iter, & subdit valde enim difficile est, præsertim his diebus quibus malitia nimis inualuit inter vndas huiusmodi, voragine vitiorum & criminalium peccatorum foueas declinare] & Vniuersè si voluerit de statu Religiosa vita agere poterit attingere modo vtilitatem eorum, qui bene in eo versantur modo dignitatem, modo iucunditatem, quæ tria capita recenset Ecclesiasticus cap. 23. extremò Et agnoscent qui derelicti sunt quoniam nihil melius est quam timor Dei, & nihil dulcius quam respicere in mandatis Domini, gloria magna est sequi Deum. Eadem tractat noster Pater Hieronymus Platius in libro de bono status Religiosi tanta copia vt ad finem Oratoris qui est persuadere non crediderim posse aut plura desiderari, aut efficacius doceri, ex quo volumine hauriat, si velit Concionator studiosus sibi idoneam in oportuna tempora supellectilem. Cæterum adhibenda est in huius generis disputationibus moderatio, ac prudentia, ne sermo molestus sit ijs qui matrimonio sunt coniuncti, deinde ne putetur velle à parentibus liberos abstrahere, & ad suam religionem perducere: solent enim aliquando ob hanc rem obmurmurare sæculares qui non spiritu Dei mouentur, sed mundi. Idcirco sic attemperanda est oratio, vt perfectionis Euangelicæ prædicatio, neuiquam suo loco omittatur & sermonum, quam minimè fieri potest, ansa præbeatur. Neque ob id tantum perfe-

Discrimine inter Religiosam, ac secularem vitam.
Serm. de 3. ord. Eccles.

Perfectionis opera tractanda sunt, verum etiam quia ipsamet Christiani hominis professio absolute perfectionem suam non solum inter religiosæ vitæ cultores, vt forte aliqui putant, sed etiam inter eos qui in matrimonio vitam agunt, & in sæculo sunt amplectitur, nam Primum multa præcepta sunt nobis, quæ perfectionem aliquam requirunt, vt est præceptum de diligendis inimicis, de tolerandis iniurijs, vt charitatem non amittamus, de confessione Dei etiam quando vsus incidit, mortem subeundo, Imò in omni præcepta quando causæ articulus venerit (ait August.) vt hæc conditio proponatur aut faciendum esse contra Dei præceptum, aut ex hac vita emigrandum ibi eligat Deo dilecto emori, quam offenso viuere.] Imò omnia præcepta vix seruare poterit homo, nisi seipsum vincat, suasq; passiones edomet, quod sanè quis faciat sine studio perfectionis? Præterea ab omni peccato abstinere, iustificantem gratiã conseruare, nemo sine diligenti sui custodia, & propensionum suarum victoria poterit. Denique exercitatio Christianarum virtutum quas Euangelium nobis commendat perfectionem includit. Hanc doctrinam Sancti Patres ex ipsis Euangelij, ac noui Testamenti scripturis maximè tradiderunt, satis mihi erit duos proferre testes omni exceptione maiores Basilium, & Chrysostomum, Ille docet coniugatos, præter pauca quæ vitæ religiosæ sunt propria, vt est præsertim continentie votum, ad eadem Euangelica instituta teneri, ad quæ & Religiosi, & docet Christum in prædicando Euangelio, non ad Monachos locutum tantum, sed ad omnes etiã matrimonio illigatos imò addit eos qui in sæculo viuunt, eo maiori vigilantia opus habere ad salutem, vt qui sedem habeant inter hostes, inter peccatorum irritamenta, intra pugna caueam conclusi. Chrysof. autem idem argumentum grauitè tractat, Fallis, inquit, te ipsum prorsus, ac decipis si aliud à secularibus aliud à monachis requiri putas] & eandem ponit differentiam quam Basilus, eadem inquit, ab vtrisque vitæ ratio requiritur, vna vtrisque pena pro iisdem culpis dabitur] vtrique nisi peculiaris aliqua circumstantia scandali, vel nouæ obligationis in regulis religiosi augeat culpam, vel sit peccatum etiam contra votum aut ex contemptu: Vide hanc doctrinam apud D. Tho. vbi bene docet exceptis his quæ diximus etiam lenius esse peccatum religiosi quam secularis. Probat autem Chryf. hanc veritatem ex multis locis, nam illud, qui irascitur fratri reus erit iudicio, omnes obligat, & nolite iurare, & cum Christus dixit, Væ

Perfectio, vite, omnibus Christianis est propria,

Tract. 51. in Ioan.

Serm. de abdic. rer.

Lib. 3. contra Vitup. vita monastica.

2. 2. q. 186. art. 10.

vobis qui ridetis, non addidit monachis, & multa similia. Hoc est planè (ait ibi Chrysoft.) quod orbem vniuersum euerit quod Monachis opus esse arbitramur, summa vitæ bene agendæ diligentia, cæteris licere negligenter viuere omnibus dicitur, contendite intrare per angustam portã, omnibus, qui vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucem suam, omnibus, estote perfecti sicut & Pater vester cælestis perfectus est, cum ergo ita sit, debet noster Concionator esse instructus ad docendum etiam hanc viam perfectionis, vt saepe Paulus facit in suis Epistolis cuiusmodi sunt quæ ad Col. habet Verbum

Col. 3.

1. Cor. 12.

Philipp. 1.

Christi habitat in vobis abundanter, vt probetis potiora. Et æmulamini charismata meliora, & ad Phil. ait, testis mihi est Deus quomodo cupiam omnes vobis in visceribus Iesu Christi, & hoc oro vt charitas vestra magis, ac magis abundet, in sciëntia, & in omni sensu, vt probetis potiora, vt sitis sancti, & sine offensa in diem Christi repleti fructu iustitiæ per Iesum Christum

Col. 1.

in gloriam, & laudem, & quod alibi posuimus ad Col. Docentes omnem hominem in omni sapientia, vt exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu, Quasdam tamen materias singulares aliquorum, quæ ad gradum altissimæ contemplationis pertinent, & cuiusdam extraordinariæ virtutis altitudinem, non laboret concionator afferre in suis ad populum concionibus, cum sint res supra communem Dei prouidentiam, & sanctorum ordinariam perfectionem, quarum rerum populus non est facile capax.

Argumenta ad vitanda peccata venialia, & contra

Tepiditatem. Cap. XLII.

Subijciam hic etiam locos in quibus argumenta possit elicere orator noster vt persuadeat à peccatis venialibus quantum possumus abstinendum esse. Deinde alios ad expellendam ex animis Tepiditatem, hæc enim duo sunt quæ maximè vitæ spiritualis progressum, & perfectionem impediunt; Contra peccatum veniale. Primò potest declarari periculum incurrendi lætalia, nam ad hoc exitium viam aperiunt leuia, si paruisiant & parua semina ingentem educunt molem. Secundò peccatum veniale est verè peccatum, & animam maculat quæ licet gratiam non tollat, tamen turpe est ibi apparere maculatam animam vbi gratiæ nitor, & pulchritudo adest, sicut macula etiam leuis in veste pretiosa gemmis, auroque contexta multum dedecet,

Peccata Venialia vitanda.

ces, splendida etenim vestis vt loquitur Nazianzenus luculentiores sunt fordes. Et ingentem flammam perexigua quoque scintilla excitat, & viperæ semen homini sæpe exitium inuexit proinde cura, vt leuissimam quoque noxam effugias.] Tertio consideranda Dei liberalitas in dono gratiæ suæ, quam communiceat, ex hoc namque apparet tanto esse maiorem desidiã, non curantis has etiam leues maculas, quanto est maior Dei munificencia in dando; videtur enim hoc redundare in contemptum donatoris, ac doni. Quarto per hæc peccata venialia impeditur progressus gratiæ, ac virtutum vsus, quia feruor charitatis minuitur; ac tepescit, prudentiæ item ob incautam viuendi rationem, humilitatis dum nimium homo sibi confidit, diligentia ob acedia; multæ Dei inspirationes, & auxilia impediuntur, aperitur via ad multas têtationes hostium nostrorû, debilitantur nostræ vires ad resistendum. Quinto Dei voluntas est proponenda prohibentis has culpas, quæ à nobis est magni facienda. Sexto Deus sæpe punit etiam has culpas, vt probat Basil. allatis multis ex scriptura exemplis, & purgatorium pro his culpis destinatum est. Septimo ostendenda cuiusuis peccati grauitas ex Doctrina Patrum maximè Augustini, qui docent nunquam licere peccatum vllum committere propter quodcûque bonum acquirendum, vel damnum vitandum. Octauo exempla Sanctorum etiam id persuadent. Lege Greg. in 2. Psal. penitentialem.

In Matt.

19.

In Sct. 13.

Serm. de iudicio Dei.

Contra Tepiditatem loci.

Contra Tepiditatem verò faciunt hi loci. Primò tepiditatis turpitudine quàm bene describit Bernar. Est (inquit) inuenire homines pusillanimes & remissos deficientes sub onere, virga, & calcaribus indigentes, quorum remissa letitia, pusillanimitas est tristitia, quorum breuis & rara compunctio, animalis cogitatio, tepida conuersatio, quorum obedientia sine deuotione, sermo sine circumspectione, oratio sine cordis intentione, lectio sine ædificatione, quos vix gehennæ metus inhibet, vix pudor cohibet, vix frenat ratio, vix disciplina coercet, non tibi horum vita inferno appropinquare videtur? Secundò tepidus est iniuriusus gratiæ Dei, cuius est proprium ad vltiora mouere & ad perfectiora; Item Christi laboribus ac meritis, quæ ad progressum excitant, diuinis inspirationibus per quas Deus cor nostrum pulsat excitatque ad operandum; Rursum Sacramentis quæ negligenter suscipit, Verbo Dei cui tam male respondet, Sanctorum & Angelorum patrocinij. Tertio sunt tepidi, sæpe admonitionum incapaces, adeo vt Deus ex sententia Da-

Serm. 8. de Accens.

- Coll. 4. e.* nielis Abbatis apud Cass. doctoribus præcipiat vt ab his tepidis admonendis, docendisque discedant ne semen doctrinæ diuinæ male pereat, & alijs vacent iuxta illud Hierem. Hæc dicit Dominus Nouate vobis Nouale, & nolite serere super spinas.
- Hier. 4.*
- Prou. 19.* Quartò affert secū tepiditas in spiritalibus soporē vt in Prou. dicitur & Dauid dormitauit (inquit) anima mea præ tedio, animū dicit nō corpus, quia teste Cassiano ab omni contēplatione virtutum, & intuitu spiritalium dormitat anima, quæ perturbationis huius telo fuerit sauciata: vnde etiam illud malum sequitur quod tepidi anima per mundi, & carnis desideria sese diffundit teste sapiente; In desiderijs est omnis ociosus. Quintò huic sopori annectitur quædam ariditas animæ, ac sterilitas dū diuinis destituitur consolationibus, vt in Prou. dicitur, propter frigus piger arare noluit, mendicabit igitur æstate, & non dabitur ei. Ac meritò hic status hominis tepidi dicitur sterilitas penuria, & fames. Sextò adde quod inanem fiduciam, & arrogantiā fouet tepiditas, dum sibi homo blanditur, quia non videt se in apertis peccatis esse, sed habet externam aliquam virtutum speciem, ideoque aliorum consilia non curat, estque periculum ne in statum duri cordis dilabatur, & fiat ruina magna. Ap. Dicis quia diues sum, & nullius egeo, & nescis quia miser es, & miserabilis, & nudus, & pauper & cæcus. Septimò magnum periculum est tepido ne fructum antea actæ vitæ perdat. In Prou. qui mollis est, & dissolutus in opere suo, frater est suæ opera dissipantis. Octauò periculum ne à Deo abijciatur vt dicitur in Apo: vtinam calidus aut frigidus esses, sed quia tepidus es incipiam te euomere ex ore meo, est enim huiusmodi homo instar aquæ tepida, quæ Dei stomacho nauseam & vomitum parit.

Affectus Diuini Amoris excitandus. Cap. XLII.

- 1. Io. 4.* Perfectio Christiana quam in hac Via Vnitiua docemur maxime, consistit in quadam coniunctione animæ cum Deo, hæc autem coniunctio per charitatem fit, vt dilectus Christi discipulus docet, dicens Deus charitas est, & qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo, quæ charitas cum perfecta est, non solum impedimentum peccati mortalis omnino excludit, non solum à venialibus, & leuioribus culpis animam quantum fieri potest in hac vita liberat, & cōtra tepiditatis malum strenuè pugnat de quibus iam dictum est, sed etiam omnium virtutum

virtutum chorum sibi famulantem associat, prout diuinus docuit Paulus, charitas patiens est, benigna est, omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Hinc necessario sequitur, concionatorem frequentem esse debere, vt ad Dei amorem Christianos inflammet. Cui rei hi loci deseruire poterunt; & alij quos ipse paratos habebit, vt inde argumenta eliciat, tanquam ignem ex filice ad fomitem; quem ante se habet humanorum pectorum accendendum. Cum autem tria sint in vniuersum, principia & causæ, quæ amorem valeant in nobis excitare, vt in materia de Affectibus dictum est, hæc in amando Deo, plurimum momenti & præcipuam habent efficacitatem, prima causa est ipsum amoris obiectum scilicet bonum, hoc enim est, quod omnia appetunt, secunda est similitudo aliqua inter personam, vel rem quæ representatur, & ipsum Amantem; Tertia cum quis ab alio se amari aduertit, est enim Amor amoris incitamentum sit ergo;

Primus locus, ex quo tanquam ex filice, amoris erga Deum ignem excutiamus, immensa atque adeo infinita Dei bonitas, omnem, omnium bonorum rationem, eminentissimè completens, & in infinitum excedens, sicut Moyse Deus ipse dixit petenti, vt faciem sibi suam ostenderet, Ego (ait) ostendam tibi omne bonum. Et quamuis in præsentis vitæ statu, à nobis clarè videri nequeat, intelligi tamen, & ex diuinis Scripturis ipsomet reuelante potest, & in operibus suis, eius pulchritudo & bonitas aliquo modo cognosci valet, Ob id rectè August. Bonum hoc (inquit) & bonum illud, tolle hoc, & tolle illud, & vide ipsum bonum si potes, ita Deum videbis non alio bono bonum, sed bonum omnis boni. Certè vox boni sicut & pulchri, nulli vt Deo, conuenire potest, neque Deo sicut alijs rebus à Deo creatis, tribuitur, sed vt à Dionysio Arcopagita effertur prædicetur Deus *ἄσπαράδος, ἀσπράτος, ἀσπρίστος*, super omnem & bonitatem, & pulchritudinè & essentiam, in excelso & eleuato folio, vt Isa. vidit, sedens. Atque vt hoc tale bonum, ad se vehementius humanum pectus attrahat, adiungendæ sunt omnes Dei perfectiones, Sapientia, Benignitas, Mansuetudo, Potentia, Aternitas, Infinitas, in quibus omnibus, ipsa effulget diuinæ bonitatis excelstitas, & pulcherrima effigies, sunt enim diuinæ perfectiones si benè explicentur, amoris Dei in nobis mirum in modum procreatrices, & nutrimentum, præfertim, si non solum ex vna parte Dei natura, quæ obiectum est amabilissimum, sed etiam ex altera Animæ nostræ conditio explicetur,

1. Cor. 13.

Primò Dei
Bonitas. 11

Ex. 33.

Isa. 6.

tur, quæ diuinitatis capax, & propter ipsius Dei Amorem, ac fruitionem, ab ipsomet authore Deo formata est, vt in nulla planè re, valeat cõquiescere, quam in ipso Deo, vltimo ac felicissimo fine. Huc etiam referri possunt quæ loco supra citato de Affectibus, dicebamus Dei Amorem, esse mensuram ac regulam ad quem omnium amorum, ratio ac moderatio reuocanda sit. Confirmari poterit hoc argumentum, quia Deus non solum est Bonum, & summum Bonum, sed omne Bonum; Ergo rectè inferre debemus, toto corde, tota anima, totis viribus diligendum esse, vt possimus cum Seraphico Francisco, identem repetere Deus meus, & omne bonum meum. Hic quadrat illud Augustini monitum. Quid per multa vagaris homuncio, quærendo bona animæ tuæ, quærendo & non inueniendo ama vnum bonum in quo sunt omnia bona & sufficit.

Secundò .
Similitudo in
ter Deum, &
Hominem .

Secundus locus sumatur à Similitudine quæ inter nos, ac Deum est maxima, cum de homine scriptum sit, faciamus hominem ad Imaginem & similitudinem nostram hoc est vt aliqui exponunt, Imaginem nobis simillimam, quãuis erudite Theologi Imaginem in naturalibus, similitudinem in supernaturalibus ponant. Cum igitur homo Imago quædam sit, intelligens viuens, amans, tamque Deo similis, quò nam eius tendat amor nisi ad eum cuius est imago? & ad eum conuersa, cum propheta repetat frequenter. Tibi dixit cor meum exquisiuit te facies mea, faciem tuam domine requiram. Neque fuit Deo fatis, nos sibi tam similes effinxisse; Sed vt maior aliqua similitudo, magis adhuc nostrum erga se accenderet amorem, etiam seipsum nobis effecit similem, dum carnem nostrã, & animã assumpsit humanam, vt verè dicatur Deus homo, & Verbũ caro factum, iam rectè cum Bernardo illud licebit inferre, Non poterit me amplius contemnere, os de ossibus meis & caro de carne mea. Et hæc planè tanta, & tam noua tamque admiranda similitudo, ita vrgere potest charitatẽ nostram, vt cum Paulo sentiamus; Nihil esse omnino, tam arduum tamque difficile, quod nos à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu, separare queat. Videtur D. Paulus, tum de charitate, qua nos Deus prosequitur, tum de ea quam ei nos debemus, loqui, est etiam valde notandum quod addit (quæ est in Christo Iesu) ex hoc enim, quod filij sui personam nostrã humanitati communicauit, emittens eius erga nos eluxit charitas, tanquam in filios adoptionis, naturali eius filio configuratos, & in suo dilecto, dilectos, & Nostra, per hoc idem misterium, Charitas erga Deum ferri debet,

Psal. 26.

debet, ut per eandem vnigeniti sui, assumptam humanitatem, ad Deum totis viribus amandum, conuertamur, facti per hanc tam illustrem similitudinem, Christi domini fratres, ac ipsius Dei filij, ita ut etiam Gloriamur sicut Paulus loquitur in spe gloriæ filiorum Dei, facti hæredes Dei, cohæredes autem Christi.

Tertius locus erit Dei quo nos prosequitur amor, ut tanto amatori, pro nostris viribus respondeamus, cum Amor nulla meliori ratione, quam amore compensetur. Præsertim si amantis personam attendamus, & dilectionis quantitatem, atque etiam Hominis qui amatur indignitatem, sicut illis verbis D. Paulus significat Deus autem qui diues, est in Misericordia, ecce tibi altissimam amantis personam, propter nimiam charitatem suam, ecce amoris magnitudinem; cum essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos in Christo, ecce quam nos tanto amore indigni eramus; Ex hoc triplici capite, magnam vim, habet, argumentum, quo urgemur ad Deum redamandū, ut D. Io. concludit. Nos ergo diligamus Deum, quoniam ipse prior dilexit nos & August. Si amare pigeat saltem redamare non pigeat.

Quartus locus sit Beneficiorum erga nos Collatio diuinorum, quæ tum magnitudine tum multitudine, à nobis quodammodo amorem extorquent, sunt enim beneficia, Amoris quasi aureæ Cathenæ quæ arctissimo vinculo nos Deo astringunt, Non est præsentis instituti, in his immorari, sed solummodo locum topicum, vnde ad amorem excitandum argumenta eruumus assignare. Quisque existimet, se esse illum seruum, quem Evangelica proponit parabola; oblatum domino suo, ut decem millium Talentorum quæ acceperat rationem redderet. Hæc certe talenta, quid sunt, nisi ipsa Dei beneficia, æstimatione maxima, & quid numerus decem millium, nisi ipsa eadem, multitudine innumera? Ad quinque millia pertinent quæ naturalia sunt & ab ipso, naturæ authore collata, In hoc enim naturæ ordine numerantur, Primò quod Deus hominem creando, se ipsum nobis in sua imagine dedit, semperque communicans ut prima causa, semperque influens ut primus motor, quoniam in ipso viuimus mouemur & sumus; Secundo quod totum hunc mundum homini est largitus eumque omnium rerū constituerit dominum; Tertio quod formauerit, & corpus & Animam rationis participem, quasi aureum anulum cum sua pretiosa gemma; Quarto multa sunt singulis & varia distributa donauit peculiaria, tum animæ tum corporis præter cõmunia omnium;

Quin-

Tertio.
Amor Dei in
hominem.

1. Ioan. 4.
De Catech.
rud. c. 4.

Quarto.
Beneficia Dei
in nos.

Quintò nec defunt multa externa bona, vt opes, amici, Honores, &c. Sed præter hæc, alia quinque millia licebit enumerare longè his præstantiora, quæ supra naturam sunt, quæ vehementius amorem vrgent, sunt autem, Primò quod filij sui personam nobis Deus dederit ex quo beneficio licebit cum Paulo inferre, quomodo nõ cum illo omnia nobis donauit; Secundò quod formarit Ecclesiam, quæ est Mundus alter longè corporeo dignior. In qua ipsemet Christus inter septem Sacramenta presidet vt sol inter planetas; Tertiò quod in nobis hominem genuerit spiritualem, imagini filij sui conformem, multis gratiarum ornamentis, & virtutum donis locupletatum; Quartò quod singulis, singulares concessa sint gratiæ vt Paulus docet diuisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus, diuidens singulis prout vult, ad quod etiam pertinent tam multa auxilia specialia, quæ liberaliter largitur; Quintò quod promittat, æterna quædam præmia, & suæ diuinitatis fruitionem & mercedis futuræ ineffabilem gloriam. Vides ne tot tantisque beneficijs quantum strue quantum incendium crescat? Quis ergo talè tantumque benefactorem non amet? audiamus Euseb. Emissemus, hæc breuiter referentem, intellige (ait) illius esse totum, cuius cælo te geris, cuius terræ gremio sustineris, cuius aere pascaris, & vitalis auræ participatione vegetaris, cuius luce ac famulo sole perfrueris, cuius tibi dies ad iucunditatem nox obsequitur ad quietem: Qui post tanta, seipsum tibi dedit, quando tam caro precio te redemit; Qui talia procurauit seruo, qualia parabit, victa peccati labe iam libero? qui tanta iacenti contulit, quanta conferet resurgenti?

Hom. 1. de Symbolo.

Quintò. Deus homo factus.

Cant. 2.

Sap. 7.

Quintò loco inter tot collata beneficia, debet nobis maximam amoris materiam suppeditare, ipsum Dei Verbum, homo factus, non modo ob ipsius doni singularitatem & excellentiam, nõ solum, ob rationem similitudinis, vt diximus, Sed etiam ob ipsius Christi domini pulchritudinem ac dignitatē, quæ meritissimè, amorē nostrum ad se totū attrahit; Huc facit illud in Canticis Dilectus meus candidus & rubicundus electus ex millibus candidus planè ob diuinitatē, cui congruit illud Sap. candor est lucis æternæ, & speculū sine macula, diuinæ maiestatis, & imago bonitatis illius, rubicundus autē ob assumptam humanitatem, & additur ibidem, & totus desiderabilis, in Hebræo habetur totus desideria, id est, quantus est nostra desideria nostros amores, ad sese reuocat. Certè si Deus ex immenso erga nos amore

amore dicit, Delitiæ meæ esse cum filiis hominû, quanto æquius homo dicat, Delitiæ meæ esse cum filio Dei?

Sextum locum, assignemus eiusdem Domini nostri, acerbissimæ passioni, in qua peculiariter, & maxime, tum Maiestas, ac bonitas Dei splendet, tum beneficia multiplicantur, & ardet amoris fornax. Est enim Christus in cruce pendens, perinde ut magnum quoddam & clarissimum speculum, in quod radij solis, diuinitatis incidentes, indeque ad nos tanquam conferti, conspiciunt; pertendentes, possunt magnum in nobis incendium charitatis accendere. Super omnia (inquit Bern.) te mihi reddidit amabilem bone Iesu, calix passionis, quem bibisti, opus redemptionis nostræ, hoc omnino, amorē nostrum, facile vendicat totum sibi, hoc inquam est, quod nostrā deuotionē, & blandius allicit, & iustius exigit, & arctius stringit, & afficit vehemētius.

Septimus locus erit, ab ipsa natura diuini amoris desumptus præsertim, si cum aliarum rerum amoribus conferatur: certa est experientia ac facili negotio, & comprobari, & intelligi potest, adiuncta conditione animæ nostræ, quæ ad Deum ordinata est, & diuinæ factæ naturæ capax, Si quis amet, & persequatur Mundi honores, & gloriam, si opes ac prædia, si corporis, ac sensuum voluptates, si coronas, & imperia, si homines quoscunque diligat, non posse in eis pacem, & tranquillitatē, & cordis quietem inueniri, Afferunt potius huiusmodi amores perturbationū, & amaritudinis plurimum interdum satiant, numquā explent, cum contra Amoris Dei, ea sit natura, ut plurimum dulcedinis, ac suauitatis, multam afferat quietem, quod ille agnouit, qui dicebat, Renuit consolari anima mea, memor fui Dei, & delectatus sum, quemadmodum enim si ossa in humano corpore luxentur, numquam inuenire poterit homo requiem, quousque in suum restituantur locum, Ita cum amoris nostri locus Deus planè sit, solus ipse mentem explet, capacem enim, deitatis, omne quod Deo minus est, nequaquam implet.

Octauo loca scripturæ, quæ prouocant ad amorem hunc multa sunt, quæ non debent à Concionatore inconsideratè trāsiri, sed diligenter per singula verba expendi, cum duo ligna aptè inter se confricantur, solet ignis existere. Item sententiæ sanctorum Patrum mouere ad id possunt.

Nono exempla ex scripturis, ex historijs eorum qui egregia amoris in Deum testimonia reddiderunt, habemus quam plurima, & præcipuè Martyrum innumerabilium. Paulus, & Franciscus in Deum ex amore transformati sunt.

Decimo

Christi passio.

Ser. 5. in Cant.

7 Natura diuini Amoris.

Psal. 76.

8 Scripturæ verba.

9 Exempla sanctorum.

10
Modus dicē-
di qualis esse
debeat.

Decimo modus dicendi ad excitandum hunc affectum debet esse, vt accommodatus affectibus lenibus commouendis, qualia sunt colloquia spiritualia ad Deum, ad Christum in Cruce, ad animam suam, ad eum qui audit, compatiendo his, qui gustum Dei non habent. Orando Deum, vt excitet hunc ignem cum Augustino; O amor qui semper ardes, & nunquam extingueris, charitas Deus meus accende me.

Vnionem curet, ac pacem. Cap. XLIV.

Exod. 39.

Præter Dei amorem ad eandem viam pertinet, vt Concionator amoris proximorum cōsensionis, ac pacis amicissimū se ostendar, Deus præcepit, vt in ora vestimenti Pontificij, cum tintinabulis, essent malapunica opere polymito inserta ad significandum in prædicatione, quæ per tintinabula figuratur, interseri debere studium charitatis, quam optimè significant malapunica sub vno cortice multa grana complectentia. Pessimum esset in pulpito indignationem in aliquos præferre, aliquo signo aut verbo, & animum erga eos malè affectum, Quod si in re graui publicè notaretur, sanè pro scandali grauitate, & loci sanctitate, grauis peccati periculum esset. Quare debet bene sedatos habere affectus; Ideoque August, merito in Concionatore postulat conditiones verbi Dei, quod prædicat

Trasci in pul-
pito valde
malum.

Psal. 11.

cui accommodat illud. Argentum igne examinatum probatum terræ purgatum septuplum. Maximè item cauere debet ne in concione velit sua ita venditare, aut auram popularem captare, vt aliquo modo notet aliquem prædicatorem, vel quempiā alium ex hoc enim dissidiorum semina oriuntur inter ipsos Concionatores, quod populus animaduertens facile in contrarias partes, ac studia scinditur, dum vnus vni, alter alteri adhæret istud autem non est officio fungi Angeli pacis, & pacem Evangelizare, sed diabolicum obire ministerium, & inde detrimentum referre, vnde oportet medicinam expectare. Hinc Paulus, noli inquit contendere verbis, ad nihil enim vtile est, nisi ad subuersionem audientium. Inde non probo, vt Concionator impugnet opinionem alterius nisi esset contra fidem, aut euidenter contra bonos mores, & in eo casu præstaret Prælatum monere, & superiorem, ad quem pertinet iudicare, quid facto opus sit.

1. Tim. 1.

Prou. 28.

In his autem contentionibus, videtur illud. Prou. compleri vir pauper calumnians pauperem similis est imbri vehementi, in quo paratur egestas, nihil est, quod omnes fructus spirituales,

les, ita subruat, & vt ille ait sternat fata lata bouumque labores, vt tales rixæ, ac æmulationes inter ipsos Concionatores. Quanto enim magis aliqui è populo videntur delectari huiusmodi litibus, tanto maius scandalum patiuntur, & offenduntur, & verbi Dei auctoritas deperit hoc autem egregium documentum egregie videtur mihi habere D. Iacobus (si quis ait) sapiens & disciplinatus est inter vos, ostendat ex bona conuersatione operationem suam in mansuetudine sapientiæ, quasi dicat si quis sapiens sibi sufficiens, ita videtur, vt ad doctorum cathedram audeat aspirare, viderit ipse ne arroganter suam iactet sapientiam, & vt mores ita compositos habeat, vt cum mansuetudine, ad omnes se gerat, & cathedram virtute sua ornet ne se alijs præferat, nam qui talis est, ait D. Paulus. Superbus est nihil sciens, sed languens circa quæstiones, & pugnas verborum, & idem ipse D. Iac. subdit, quod si zelum animarum habetis, & contentiones sint in cordibus vestris, nolite gloriari, & mendaces esse aduersus veritatem, quasi dicat si animos habetis amarulenta æmulatione vitiatos, si cor contentionibus, & pernicaci studio inuidiæ corruptum, cadite potius docendi munus. Ex inuidia, felicitatis alienæ indignatio, & contentio nascitur; foventur autem sæpè hæc mala semina à quibusdam delatoribus, qui aures ipsorum Concinatorum percellunt, sed indignissimū est his præbere aures, & eorum delationibus moueri, sæpè virorum sine iudicio, & quod longè peius est etiam mulierum, Itaq; bonus Concinator, semper Deum ante se habeat, & sicut de se nunquam loqui deberet, ita de alijs Concinatoribus non loquatur nisi honorificè, sine affectatione, vel adulatione, & cum significatione sinceræ charitatis: delatoribus nunquam credit: Etiam cum ijs qui oderunt pacem, pacificus sit: Egregie notat B. P. Franciscus Xauerius ad prædicatorem quemdam è nostris scribens inter cetera cum Cœnobitis inquit Sacerdotibusq; omnibus facilitate, modestiaq; certabis, si qua forte offensio exorta fuerit, eorum siue iustam, siue iniustam iram, tua leniet demissio, quamuis tibi innoxius videaris. Illud etiam ad concordiam eorundem pertinet, vt omnium apud omnes bonæ existimationem, & pacem tueatur. Aliquando vidimus ex verbis Concinatoris natas occasiones dissidiorum, si enim acrius & sæpè inuehatur in artifices solent nobiles id arripere, & illis opprobrij loco obijcere, itè si nobiles incessat statim murmur vulgi suboritur eisdem indignantis, eadem occasio contingeret inter viros, & vxores inter superiores & subditos, inter famulos

Contentiones concinatorum scandalū patiuntur.

Locus Iacobi explicatus Iac. 3.

1. Tim. 6.

Ois discordiarum occasio fugienda.

los & dominos, Ecclesiasticos & laicos, ciues & externos, pau-
peres & diuites, de viris, & mulieribus, ita loquatur, vt si quan-
do mulieres reprehendit, non appareat eas à se contemni, vel
risum excitare ex eis, neque contra, vt adulari eis velle videat-
tur, & gratiam apud eas captare, neque etiam de virili ordine,
ita loquendum est, vt contumeliosè muliebri præferri iudice-
tur, Concionatoris maximè est fouere charitatem, & consensio-
nem inter omnes, & ita se gerere, vt nulli detur occasio oblo-
quendi, aut discordiarum, Omnes hortetur, vt inuicem se dili-
gant, se adiuuent, alter alterius onera portent, se mutuo am-
plectantur in vinculo pacis, honore se inuicem præueniant, &
ipse charitatis authorem se ipsum ac formam præbeat, ob id
Concionator comparatur lucernæ, quæ omnibus lumen æquè
communicat, & soli qui omnes æquè illustrat, & nubibus, qui
pluuias mittunt in omnes agros, tam diuitum, quam pauperum,
ob id apud Isaiam dicitur, quasi tuba exalta vocem tuam, hæc
enim ad omnes insonat, cuiuscunque sint conditionis homines.
Quantum potest fugiat omnes materias, atque adeo voces, quæ
cuiuscpiam ius, vel in re minima possint offendere, non enim est
locus ille huiusmodi res, tam periculosas atrectandi, quia si
alteri faueas, fies alteri odiosus, si rem attingas, ac medium te
velis ostendere, suspectus eris vtrisque, ab neutris gratiam ini-
bis, Item si quæ incident in Ciuitate factiones ita age de con-
cordia, & charitate, vt non nisi bonum omnium æqualiter, & ci-
uitatis commune beneficium tibi curæ esse significes, Multo mi-
nus inter concionandum intermiscebis mentionem de bellis,
atque dissidijs, quæ forte inter Christianos Principes gerantur,
solent enim huiusmodi dicta, ingenia in diuersas partes trahere,
& animos perturbare. Caue ne inter familias nobiles vnã
præferre alteri videaris, nec nimis vnã aliquã laudabis. Ha-
betur enim pro præiudicio ea laudatio, cumq; sæpè cõtentiones
& æmulationes inter eas vigeant, præsertim in rebus publicis
si vnã laudes, ceteras lædis; Neque celebrabis vires vnus na-
tionis magis, quam alterius, Diligentissimè prouideas ne videaris
de hominibus alicuius nationis quamuis longe absint non
benè sentire, nam & id postulat charitas, & fama malum quo
non velocius vllum, quæque eundo crescit, Sæpè quod prædica-
tum est in Italia ad vltimas Terrarum prouincias, amplificatã
defertur, deniq; in his, & huiusmodi rebus fugiendæ sunt com-
parationes, verè enim dicitur omnis comparatio odiosa.